

opusdei.org

Opus Dei i politika: svaki putnik slijedi svoj put

Opus Dei ima isključivo duhovne i apostolske svrhe. U stručnim, društvenim, političkim, gospodarskim itd. pitanjima vjernici Djela misle i djeluju slobodno i odgovorno, slijedeći smjernice Učiteljstva Crkve u doktrinarnom i moralnom pogledu. A pluralizam koji iz toga proizlazi ne samo da se poštuje, već se voli i cijeni.

14.06.2024.

Neposredno nakon španjolskog građanskog rata, 1939., utemeljitelj Djela morao je propovijedati na duhovnim vježbama na sveučilišnom koledžu blizu Valencije. Prostor je tijekom sukoba korišten kao vojarna, a organizatori su ga maksimalno počistili. Ubrzo nakon dolaska, u jednom od hodnika naišao je na veliki natpis: Svaki putnik nastavlja svojim putem. „Željeli su to skinuti, ali sam ih spriječio: ostavite", rekao sam im, „sviđa mi se."

Od tada su te riječi svetom Josemariji mnogo puta poslužile kao razlog za njegovo propovijedanje: „Sloboda: svaki putnik slijedi svoj put. Apsurdno je i nepravedno pokušavati nametnuti jedan kriterij svim ljudima, u stvarima u kojima

nauk Isusa Krista ne postavlja granice”[1].

Uz nabranje niza apostolskih aktivnosti Djela, sveti Josemaría je 1931. zabilježio: „Nismo katolička stranka: različitost mišljenja.”

Sloboda i odgovornost u javnom djelovanju

Definirajuća značajka Opusa Dei je sloboda njegovih članova u profesionalnim, političkim, društvenim i ekonomskim pitanjima. Izjave svetog Josemarije u tom su smislu stalne od početka. Nedavno je objavljen svezak s četiri opširna pisma utemeljitelja. U trećem, on energično izjavljuje da „Djelo nema politiku: to nije njegova svrha. Naša jedina svrha je duhovna i apostolska i ima božanski pečat: ljubav prema slobodi, koju nam je Isus Krist postigao umrijevši na križu”[2].

U Djelu, njegovi vjernici uživaju najveću autonomiju da zauzmu stajališta koja preferiraju o svim pitanjima, baš kao i ostali građani.

To također podrazumijeva najveće poštovanje različitosti mišljenja svih drugih ljudi. Poželjna ravnoteža vrlo je dobro izražena u mudroj rečenici koja se pripisuje svetom Augustinu: *“in necesariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas”*: u bitnome jedinstvo, u nebitnom sloboda, u svemu ljubav.

„Slobodno – kao djeca (...), a ne kao robovi – slijedimo put koji je Gospodin naznačio svakome od nas“ (Priatelji Božji, br. 35).

Ova stvarnost je u skladu s prirodom Opusa Dei kao institucije Katoličke crkve. Kao što je dokument Kongregacije za nauk vjere izrazio o nekim pitanjima koja se odnose na opredjeljenje i ponašanje katolika u političkom životu[3], „nije zadaća

Crkve formulirati konkretna rješenja – a još manje jedinstvena rješenja – za vremenite stvari, koje je Bog prepustio svakome na slobodnu i odgovornu prosudbu.” Drugim riječima, bilo koji katolik – svaki vjernik Opusa Dei – može se slobodno udružiti s onima s kojima dijeli mišljenje ili projekt, ali bilo bi pogrešno misliti da svi katolici imaju obvezu surađivati u projektu samo zato jer je dobronamjeran ili ga promoviraju drugi katolici.

U istom se tekstu zatim ističe:
„Međutim, Crkva ima pravo i dužnost izricati moralne sudove o vremenitim zbiljama kada to zahtijeva vjera ili moralni zakon” (br. 3). U članku Romana[4] o formiranju savjesti u moralnim i političkim stvarima, također se navodi da je sveti Josemaría „konstantno učio da vjernici imaju moralnu obvezu prihvatiti ove doktrinarne prosudbe iznutra i izvana” (br. 2) . Stoga

vjernik mora formirati svoje mišljenje o ovim stvarima kako bi ojačao svoju vjeru i predložio konkretna rješenja koja ne zamagljuje njegov vlastiti identitet.

U prvom svesku utemeljiteljskih dokumenata sveti Josemaría je ponudio neke smjernice za javno djelovanje katolika: potaknuo je laike da se uključe i sudjeluju, da izbjegavaju ravnodušnost prema ljudskim ili društvenim problemima svijeta (siromaštvo, obrazovanje, promicanje ljudskog dostojanstva i mira itd.), ali je potaknuo svaku osobu da upotrijebi svoju inteligenciju i donese vlastitu odluku o načinima suočavanja s ovim velikim izazovima. Znao je komentirati da je spreman dati svoj život za obranu slobode drugih. Također mu je bilo vrlo važno da se sloboda koristi vaganjem usvojenih opcija. Izrazio je to u mnogim prilikama, na primjer u intervjuu

danom 1967., u kojem je rekao:
„Nitko ne može pokušati nametnuti
dogme u vremenitim stvarima, koje
ne postoje. Kad se suočimo s
konkretnim problemom, kakav god
on bio, rješenje je: dobro ga proučiti i
onda djelovati savjesno, s osobnom
slobodom i s osobnom
odgovornošću”[5].

Umjetnost susreta

„Život je umijeće susreta, iako postoji
toliko neslaganja oko života”: papa
Franjo citira te stihove iz pjesme
brazilskog glazbenika i pjesnika
Marcusa Vinícius de Moraes, u
svojoj enciklici Fratelli tutti, ponovno
pozivajući na razvoj kulture susreta.
Njegov poticaj ukazuje na „društvo u
kojem razlike koegzistiraju,
nadopunjuju se, obogaćuju i
uzajamno osvjetljavaju, čak i ako to
podrazumijeva rasprave i prevencije.
Jer od svakoga možete nešto naučiti,

nitko nije beskoristan, nitko nije potrošen"[6].

Kako to dolikuje među braćom – djecom istoga Oca – papa Franjo naglašava: „Zbližavati se, izražavati se, slušati jedni druge, gledati jedni druge, upoznavati se, nastojati razumjeti jedni druge, gledati na dodirne točke, sve je to sažeto u riječi "dijalog". Da bismo pronašli i pomogli jedni drugima, moramo voditi dijalog. Nije potrebno govoriti čemu dijalog. Dovoljno mi je pomisliti kakav bi svijet bio bez tog strpljivog dijaloga tolikih velikodušnih ljudi koji su držali obitelji i zajednice na okupu"[7].

Kongregacija za nauk vjere istaknula je da „nije zadaća Crkve formulirati konkretna rješenja – a još manje jedinstvena rješenja – za vremenita pitanja, koja je Bog prepustio svakome na slobodnu i odgovornu prosudbu. Međutim, Crkva ima

pravo i dužnost izricati moralne sudove o vremenitim zbiljama kada to zahtijeva vjera ili moralni zakon.”

Pluralizam u onome što je Bog prepustio ljudima na slobodno razmatranje, stvarnost je koja se može provjeriti i potrebno je osigurati sredstva da to ne predstavlja problem. Raznolikost čini bogatstvo. Kao što prelat Djela, mons. Fernando Ocáriz, također kaže, „potrebno je preuzeti odgovornost za uspjehe različitih pozicija, voditi dijalog s drugim ljudima, učeći od svih i pažljivo poštujući njihovu slobodu, još više u stvarima koja su pitanje mišljenja”[8].

Udubljujući se u izazove suživota u slozi, s istinskim uvažavanjem i uvažavanjem različitih misli, prelat upozorava u pismu posvećenom upravo prijateljstvu da „određeni načini izražavanja mogu zamagliti ili spriječiti stvaranje ozračja

prijateljstva. Na primjer, biti previše kategoričan pri izražavanju vlastitog mišljenja, stvarati dojam da mislimo da su vlastite izjave konačne ili ne zanimati se za ono što drugi govore, načini su djelovanja koji nas ograđuju. Ponekad ta ponašanja očituju nesposobnost razlikovanja onoga što je uvjerljivo od onoga što nije, ili poteškoće u relativiziranju pitanja u kojima rješenja nisu nužno jedinstvena”[9].

Vodiči za rutu

Postoje mnogi ciljevi koje vjernici moraju nastojati postići unutar svoje autonomije da slijede određene putove koje preferiraju. Kao što je sveti Josemaría objasnio, neki su neotuđivi: „Moramo podržati pravo svih ljudi na život, posjedovanje onoga što je potrebno za dostojanstven život, rad i odmor, izbor države, stvaranje doma, donošenje djece u svijet unutar

braka i moći ih obrazovati, mirno proživjeti vrijeme bolesti ili starosti, pristupiti kulturi, družiti se s drugim građanima radi postizanja zakonitih ciljeva, a prije svega upoznati i ljubiti Boga s potpunom slobodom, jer će savjest – ako je ispravna – u svemu otkriti tragove Stvoritelja”[10].

No, katolik se ne bi trebao obeshrabriti pred poteškoćama odabranog puta, nego se s pouzdanjem i optimizmom trebao osloniti na Boga. Papa, u svojoj posljednjoj poruci za Svjetski dan mira, ističe neke vodiče za sigurno putovanje različitim putovima, uzimajući sliku plovidbe: „U ovom vremenu, u kojem čamac čovječanstva, uzdrman olujom krize, teško napreduje u potrazi za smirenijim i spokojnijim horizontom, kormilo dostojanstva ljudske osobe i "kompas" temeljnih društvenih načela može nam omogućiti da

plovimo sigurnim i zajedničkim kursom" [11].

Moramo se osloniti na te instrumente, kormilo i kompas, kako bismo u nemirima svakoga dana otkrili put koji Gospodin pokazuje svakome od nas i u odnosu prema drugima, kako bismo sa slobodom krenuli naprijed, jačali svoj kršćanski identitet i iz njega živjeli milosrđe sa svim ljudima bez razlike.

Papa Franjo daje još jedan trag, dubok i blistav, za svakog pojedinca: „Kao kršćani, uperimo svoj pogled u Djevicu Mariju, Zvijezdu mora i Majku nade”[12].

[1] Sveti Josemaría, Pismo 9-I-59, br. 35

[2] Sveti Josemaría, Pisma (I), 3, n. 42
[3] Dokument Kongregacije za nauk
vjere o djelovanju katolika u
političkom životu. [4] Članak o
formiranju savjesti u moralnim i
političkim stvarima prema učenju
svetog Josemarije. [5] Sveti
Josemaría, Razgovori, br. 77 [6] Papa
Franjo, enciklika Fratelli tutti, n. 215
[7] Ibid, br. 198 [8] Fernando Ocáriz,
pismo 14-II-2017, br. 17 [9] Fernando
Ocáriz, Pismo 1-XI-19, n. 9 [10] Sveti
Josemaría, Prijatelji Božji, br. 171
[11] Papa Franjo, Poruka za Svjetski
dan mira, 8.12.2020. [12] Ibid, br. 9